

KRÚDY GYULA : RÓZSA SÁNDOR

A betyárok csillaga Magyarország történetében. Regény

Bukarest 1973 Kriterion Könyvkiadó, 154 p.

1923-ban, negyedszázados írói tevékenységének ünneplése előtt, keserves nélkülözéseinek, lelki és testi megpróbáltatásainak közepette írta Krúdy *Rózsa Sándor* című regényét. A Krúdy életmű alapos ismerői és értékelői nem sorolják a „nagy művek” közé ezt a regényt. Rózsa Sándor romantikus-legendás alakját, életének és tetteinek kalandos mozzanatait, részvételét Kossuth seregében az 1848-as forradalomban egy ország ismerte és őrizte tudatában, szájról szájra adva, mesélve-gazdagítva, legendává szöve cselekedeteit. Füzetes „regényekben” írták meg, színezték tetzés szerint a „betyárok fejedelmének” véres tetteit, és egyéb viselt dolgait. Krúdy érdeme, hogy Rózsa Sándora kiszabadult az olcsó regényességből és tollán új életet kapott a „betyárok csillaga”. Úgy nyúlt e rokonszenves figurához, hogy a korabeli újsághírek, közlemények, levéltári anyagok és visszaemlékezések anyagából idézte meg, keltette életre Rózsa Sándor életét és tetteit, egészen a szamosújvári börtönig — haláláig. Túl a főhős alakján erőteljes képekkel, remek költői villanásokkal rajzolta meg a regény háttérét, a kort, a nincstelenség kiszolgáltatottságát az 1848-as forradalom előtti és utáni években.

Rózsa Sándor alakján keresztül az elnyomottak keserősége és megaláztatottsága tárul elénk még akkor is, amikor tettei nem egy esetben embertelének. De hát a kor mennyiben volt emberség-

ges? A válasz ott bujkál Krúdy sorai között.

A regényből saját életének, írói és emberi megpróbáltatásainak keserűségét is kiérezhetjük, a fojtó légkört, amely a Tanácsköztársaság bukása utáni periódusban körülötte kialakult. Hiszen nem kis szerepet vállalt azokban a „vörös reményű napok”-ban.

Dicséret illesse a Kriteriont, hogy a regény megírása után fél évszázaddal nagy példányszámban juttatta el a könyvet az olvasók asztalára.

D. SZABÓ LAJOS